

Primer informe de seguiment de l'Estratègia contra la Feminització de la Pobresa i la Precarietat (2016-2024)

Informe 2016

Regidoria de Feminismes i LGTBI
Departament de Transversalitat de Gènere-CIRD
Ajuntament de Barcelona

Edita

Departament de Transversalitat de Gènere
Regidoria de Feminismes i LGTBI

Realitzat per

Departament de Transversalitat de Gènere-CIRD

Correcció

Serveis Lingüístics de l'Ajuntament de Barcelona

Aquest document està sota la llicència [Creative Commons](#)

Barcelona, 2016

Índex

Introducció.....	1
0.1 Estat de les actuacions	2
Eix 1. Dades i sistemes d'informació.....	2
Actuació 1. Segregació de les dades per sexe en totes les enquestes, investigacions i recollida de dades dutes a terme, amb especial atenció a la segregació de dades en les accions d'intervenció.	2
Actuació 2. Generació d'un indicador local de pobresa que sigui multidimensional i permeti integrar la perspectiva de gènere.	3
Actuació 3. Generació de creuaments i nous estudis específics que evidencin els elements de feminització de la pobresa al llarg del cicle de vida.	3
Actuació 4. Difusió de l'informe anual amb dades de gènere i mercat laboral (Consell Econòmic i Social de Barcelona). Aquest informe s'ha de revisar per tal de garantir la inclusió de nous indicadors, inclourà recomanacions per lluitar contra la precarietat, la bretxa salarial, i oferirà un recull de bones pràctiques.....	4
Eix 2. Economia per la vida i organització del temps	4
Mercat de treball	4
Actuació 5. Desenvolupament d'un programa integral de formació, acreditació i inserció de qualitat i estable per a dones en situació de vulnerabilitat. Aquest ha d'oferir un servei d'acompanyament continuat per usuària amb una durada mínima de dos anys.	4
Actuació 6. Incorporació de la perspectiva de gènere al programa LABORA.....	4
Actuació 7. Creació d'ocupació protegida per a dones amb dificultats d'accés i manteniment al mercat laboral: majors de 45 anys, en situació de violència masclista, amb diversitat funcional, amb malalties cròniques, transsexuals, immigrades, dones en situació d'atur de llarga durada, entre d'altres situacions no contemplades.	5
Actuació 8. Disseny de plans d'ocupació i contractes bonificats pels col·lectius abans esmentats.	5
Actuació 9. Establiment d'un conveni amb l'Institut Català de les Qualificacions Professionals per tal de crear canals que facilitin l'acreditació d'oficis i de competències (capacitats) de les dones en situació de vulnerabilitat.....	6
Actuació 10. Creació d'un servei d'acompanyament a l'acreditació professional i a l'homologació de títols.	6
Actuació 11. Disseny i impuls d'un Segell de Qualitat, amb perspectiva de gènere, per al reconeixement d'empreses que ofereixen ocupacions dignes, igualitàries i amb veritables mesures de coresponsabilitat.	6

Actuació 12. Establiment de clàusules d'equitat de gènere en tota la contractació pública de l'Ajuntament.	6
Actuació 13. Impuls al salari mínim de ciutat.....	7
Actuació 14. Creació d'un programa d'emprenedoria social i solidària per a dones que treballen en els sectors més feminitzats i precaris (neteja, comerç i atenció a persones), o bé es troben en situació d'atur. Aquest servei ha d'oferir assessorament, formació, accés al crèdit i acompanyament per a la creació de cooperatives o associacions (de cura o d'altres finalitats) que permetin a les dones accedir a un treball digne, estable i regulat.	7
Actuació 15. Per tal de combatre la irregularitat laboral i la precarietat en l'àmbit de les cures, facilitar la creació de cooperatives de cura a la ciutat, la mediació entre persones usuàries d'aquests serveis i les cooperatives per fomentar aquesta demanda en lloc de recórrer a l'economia submergida, i la contractació de les cooperatives mitjançant xecs serveis.....	8
Actuació 16. Assessorament tècnic a les empreses dels sectors del comerç, la neteja i l'atenció de persones perquè elaborin mesures d'igualtat destinades a combatre la segregació ocupacional.....	8
Actuació 17. En el marc del Pla estratègic de turisme de Barcelona, establiment d'un acord entre sindicats i empreses per garantir un compromís de millora de les condicions laborals en el sector.	8
Treball domèstic, de les cures i afectes	9
Actuació 18. Ampliació del projecte Canviem-ho per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de la coresponsabilitat entre els homes.	9
Actuació 19. Creació d'una plataforma d'identificació i de difusió d'iniciatives de cura comunitàries i d'experiències de coeducació. Tindrà un suport virtual, però es desenvoluparà territorialment: districtes, escoles i AMPA.	9
Actuació 20. Desenvolupament d'una campanya de sensibilització per dignificar i reconèixer el valor del treball de cura no remunerat i la divisió sexual del treball. Aquesta campanya posarà un èmfasi especial en la necessitat d'implicar tota la comunitat en la coresponsabilitat i farà difusió de la plataforma d'iniciatives de cura comunitàries.....	9
Actuació 21. Realització d'un estudi per avaluar la possibilitat de bonificar a les empreses feminitzades que realitzin veritables mesures de coresponsabilitat. I, posteriorment, la realització d'una prova pilot amb un nombre reduït d'empreses.....	9
Actuació 22. Ampliació dels serveis del SAD, teleassistència, escoles bressol, i àpats socials amb una prioritització per barris.	10
Actuació 23. Ampliació del programa RESPIR plus per tal d'oferir més places i estades més llargues i impuls als programes de Respir d'entitats del tercer sector per part de l'IMPD. ...	10
Actuació 23b. Creació d'un Banc solidari d'ajudes tècniques per persones en discapacitat o pèrdua d'autonomia.....	10

Actuació 24. Increment de l'oferta, de la quantia i de la cobertura de beques de menjador.	11
Actuació 25. Impuls d'un debat social sobre els usos dels temps a través dels mitjans de comunicació i també des de les escoles.	11
Actuació 26. Implantació i sincronització d'horaris amplis dels serveis públics i oferiment de mecanismes telemàtics per a la gestió de tràmits municipals.....	11
Actuació 27. Valoració conjunta amb la Generalitat d'una ampliació de la mostra de l'enquesta d'usos dels temps per a Barcelona.....	11
Eix 3. Ciutat de drets	12
Habitatge	12
Actuació 28. Increment del percentatge d'adjudicació d'Habitatge de Protecció Oficial per a situacions d'emergència social per dones	12
Actuació 29. Increment del nombre de pisos destinats a dones en situació de violència masclista o famílies monomarentals.....	12
Actuació 30. Promoció i millora de la coordinació entre els serveis de proximitat i de detecció de situacions de vulnerabilitat que intervenen en els processos d'accés a l'habitatge: Serveis Socials, etc.	13
Actuació 31. Disseny de programes de seguiment individualitzat dels casos de desnonament que permetin identificar i atendre els factors que han portat a la pèrdua de l'habitatge. Reforç de l'assessorament i acompanyament d'aquests casos.	13
Actuació 32. Inclusió de la perspectiva de gènere en les convocatòries d'ajuts per a la rehabilitació d'habitatges i edificis.....	14
Actuació 33. Increment dels ajuts a la rehabilitació assumint el 100% i revisió del criteri d'accés per nivell de renda, establint una renda superior en cas de llars monomarentals.	14
Actuació 34. Reforç dels programes de rehabilitació d'edificis afectats per patologies, com ara l'aïllament tèrmic insuficient.	15
Salut	15
Actuació 35. Garantia d'accés universal a una dieta equilibrada mitjançant mesures com la Targeta Barcelona Solidària.....	15
Actuació 36. Garantia de la disponibilitat energètica i de l'accés a les instal·lacions adequades per cuinar en condicions de salubritat i seguretat.	15
Actuació 37. Realització d'activitats formatives i de sensibilització sobre alimentació saludable tenint en compte les perspectives interseccional i de gènere.	16
Actuació 38. Implementació d'accions positives que garanteixin l'accés prioritari a l'atenció sanitària dels col·lectius de dones especialment vulnerables.....	16

Actuació 39. Reforç de la cobertura dels programes i serveis de tipus preventiu (cribratge de càncer de mama, protocols de detecció precoç del càncer de coll d'úter...) per a que arribin a totes les dones.....	16
Actuació 40. Exploració i implementació de mesures per garantir l'accés a complements i prestacions bàsiques (ulleres, audiòfons, tractaments buco-dentals, compreses, bolquers, etc.) per als col·lectius més vulnerables. Tenir presents especialment els tractaments crònics farmacològics com a mesura estructural d'empobriment.	17
Actuació 41. Formació en perspectiva de gènere al personal sanitari per tal d'evitar la medicalització de malestars associats al rol de gènere tradicional, de saber detectar i atendre adequadament possibles situacions de violència masclista a través dels serveis de salut, i per a desestigmatitzar i evitar prejudicis de gènere.	17
Actuació 42. Reforç de l'atenció psicològica amb perspectiva de gènere i per a les dones cuidadores principals.	17
Actuació 43. En matèria d'atenció psicològica, reforç de la coordinació amb els serveis socials, de salut i de mediació socio-cultural de cara a integrar l'acompanyament i elaborar un diagnòstic. Centrar-se en els barris o districtes amb renda més baixa.	17
Actuació 44. Garantia d'accés lliure i gratuït als mètodes anticonceptius, tant farmacològics com no farmacològics, a dones en situació de pobresa o vulnerabilitat, i sobretot a dones en situació de violència i dones amb la menopausa. Potenciació dels mètodes de barrera, per l'efecte de doble prevenció que comporten.	18
Actuació 45. Reforç de les actuacions de formació i sensibilització per a la prevenció d'embarassos no desitjats, amb especial èmfasi entre adolescents (programa SIRIAN).....	18
Actuació 46. Reforç i difusió dels programes de l'IBE orientats a potenciar la pràctica esportiva de les dones (com el de Mares escoles), així com d'aquells que es proposen garantir-hi l'accés universal mitjançant la proximitat i la gratuïtat de les activitats (Activa't als parcs, no només adreçat a gent gran, Caminades Barnatresc, etc.).	18
Condicions socials bàsiques, empoderament i participació social i política.....	18
Actuació 47. Dotació d'un suport econòmic d'inclusió per a les llars i les persones amb dificultat per cobrir qualsevol necessitat bàsica, tot iniciant aquesta dotació per a les dones grans amb pensions no contributives, pensions per invalidesa i dones monoparentals.....	19
Actuació 48. Ampliació del servei dels PIADS per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de xarxes des del treball comunitari.	19
Actuació 49. Creació d'un programa d'atenció a dones en situació de sensellarisme, contemplant els recursos existents i els que haurien d'existir a nivell sanitari, assistencial, d'habitatge i inserció, i fer-ho des d'una perspectiva de gènere.	19
Actuació 50. Redefinir el model d'atenció de serveis socials per garantir que s'inclouï la perspectiva de gènere i per reduir la percepció d'estigma de les dones que en fan ús.....	20
0.2 Pressupost provisional executat.....	21

Introducció

Transcorregut quasi un any des de l'aprovació de l'Estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat a la ciutat de Barcelona (EFPP, d'ara endavant), i tal i com està previst al Model de governança definit per la pròpia estratègia, a continuació es presenta el primer informe de seguiment anual per exposar l'estat de la implementació de l'EFPP. L'estratègia definia 71 actuacions, 50 de les quals es va acordar iniciar-les durant el 2016. Aquestes 50 actuacions estaven distribuïdes en els tres eixos en que s'estructura l'EFPP, i per dur-les a terme es va establir una dotació pressupostària inicial de 27.928.176,16 €¹, tal i com mostra el quadre següent.

EIX	ACTUACIONS	PRESSUPOST
Eix 1: Dades i sistemes d'informació	4	Capítol I
Eix 2: Economia per la vida i organització dels temps	23	22.442.427,17 €
Eix 3: Ciutat de drets	23	5.485.748,99 €
		27.928.176,16 €

En el primer apartat, l'informe presenta en detall l'estat de cada una de les 50 actuacions previstes per iniciar-se l'any 2016, emmarcades segons els eixos anteriors. I, en el segon apartat, es detalla el pressupost provisional executat.

¹ Cal tenir en compte que aquesta quantitat era una dotació pressupostària inicial, ja que algunes partides corresponents a diverses actuacions no es podien determinar en el moment d'aprovació de l'EFPP.

01

Estat de les actuacions

Eix 1. Dades i sistemes d'informació

Objectiu 1. Dotar a l'Ajuntament d'un sistema d'informació que permeti conèixer el fenomen de la feminització de la pobresa de forma integral i exhaustiva.

Actuació 1. Segregació de les dades per sexe en totes les enquestes, investigacions i recollida de dades dutes a terme, amb especial atenció a la segregació de dades en les accions d'intervenció.

La segregació de dades per sexe és un àmbit de treball en el que hi ha encara molt marge de millora a tot l'Ajuntament. Els diversos departaments segreguen algunes dades per sexe, però no totes i en molts casos és difícil poder fer creuaments amb aquesta variable. Hi ha departaments que tenen pendent incorporar nous aplicatius i sistemes, en els que es tindrà en compte la variable sexe.

Actuació 2. Generació d'un indicador local de pobresa que sigui multidimensional i permeti integrar la perspectiva de gènere.

Des del Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Drets Socials s'ha elaborat un Índex sintètic de desigualtat i vulnerabilitat social, disponible per als 73 barris de la ciutat. Lamentablement, però, després d'analitzar-lo es va descartar el seu ús com a indicador local de pobresa amb perspectiva de gènere en no poder desagregar per sexe la renda familiar disponible, que és un dels tres indicadors que el componen. Així doncs, es va seguir treballant per trobar alternatives; des d'aquest mateix departament es va fer un treball exhaustiu d'anàlisi de l'Índex d'Igualtat de Gènere de la Unió Europea i de les possibilitats d'adaptar-lo per tenir-ne un a escala local. Si bé dins les dimensions que constitueixen aquest segon Índex, hi ha indicadors rellevants per la pobresa femenina (per exemple, indicadors d'ocupació, temps o salut), s'orienta a determinar el grau d'igualtat i no de pobresa, que és el que es vol arribar a conèixer en el marc del desplegament de l'EFPP. Per tant, i sobre la base de tota aquesta feina prèvia i d'altres propostes que existeixen - també en el marc d'elaboració de la futura estratègia d'inclusió i de reducció de les desigualtats socials a la ciutat-, s'ha decidit continuar el treball internament per tal de construir expressament un sistema d'indicadors de pobresa i precarietat que inclogui la perspectiva de gènere per la ciutat de Barcelona.

Actuació 3. Generació de creuaments i nous estudis específics que evidencien els elements de feminització de la pobresa al llarg del cicle de vida.

Des del Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Drets Socials s'ha realitzat una enquesta sobre les condicions de vida de les persones usuàries dels Centres de Serveis Socials de Barcelona, amb la participació de més de 6.500 llars i 12.293 persones usuàries de serveis socials. L'objectiu ha estat conèixer aquest sector de la població (un dels més desfavorits), per determinar no només el seu perfil sociodemogràfic, sinó també el nivell de renda, la situació d'habitatge, salut, laboral, pobresa energètica, i la valoració que es fa dels serveis socials. Els resultats de l'enquesta ja han estat presentats. El perfil majoritari de la persona usuària de serveis socials és el d'una dona (un 72% front al 28% dels homes, que s'adrecen als Centres de Serveis Socials no necessàriament per problemàtiques pròpies sinó que també ho fan degut a aspectes relacionats amb problemàtiques de les llars.

Des del mateix Departament també s'ha fet un estudi específic a través d'una col·laboració amb l'Agència Tributària. Així, a partir del padró s'ha construït una mostra de 39.000 llars (90.000 persones), amb representativitat per les 20 tipologies de família més freqüents a la ciutat que permetrà conèixer els ingressos i la renda disponible (un cop pagats impostos) de llars amb les diverses tipologies de família a 40 àrees de Barcelona.

Per últim, des del Departament de Transversalitat de Gènere-CIRD s'ha iniciat l'explotació per sexe i anàlisi des de la perspectiva de gènere de l'Enquesta de serveis municipals, del Departament d'Estudis d'Opinió del Gabinet Tècnic de Programació.

Actuació 4. Difusió de l'informe anual amb dades de gènere i mercat laboral (Consell Econòmic i Social de Barcelona). Aquest informe s'ha de revisar per tal de garantir la inclusió de nous indicadors, inclourà recomanacions per lluitar contra la precarietat, la bretxa salarial, i oferirà un recull de bones pràctiques.

Durant l'any 2016 s'ha iniciat una col·laboració entre el CESB, el QUIT-UAB i el Departament de Transversalitat de Gènere-CIRD per tal d'obtenir noves perspectives, indicadors i recomanacions de millora de l'anàlisi i de la situació de les dones en els diferents treballs, remunerats i no remunerats, a la ciutat de Barcelona. L'estudi estarà finalitzat abans de l'estiu de 2017 i aportarà una anàlisi exhaustiva de la situació de les dones al mercat de treball, directrius metodològiques i recomanacions per a la intervenció, amb la finalitat d'orientar tant les polítiques com els futurs informes de Dones i Treball que elabora anualment el CESB.

Eix 2. Economia per la vida i organització del temps

Mercat de treball

Objectiu 1. Promoure la qualificació i acreditació professional així com la inserció i permanència en el mercat de treball per a dones en situació de vulnerabilitat.

Actuació 5. Desenvolupament d'un programa integral de formació, acreditació i inserció de qualitat i estable per a dones en situació de vulnerabilitat. Aquest ha d'oferir un servei d'acompanyament continuat per usuària amb una durada mínima de dos anys.

Des de Barcelona Activa es desenvoluparà el programa durant el 2017 i 2018. A l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona 2016 -2020 s'ha inclòs una Línia específica (L19) amb l'objectiu de facilitar acreditacions de competències professionals en coordinació amb altres agents i de forma prioritària en el sector del turisme i en l'àmbit de les cures. També a la L13 de l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona s'ha previst prioritzar al 2017 actuacions i recursos adreçats als col·lectius en situació de vulnerabilitat, especialment les dones.

Actuació 6. Incorporació de la perspectiva de gènere al programa LABORA. El Programa Làbora és un projecte de ciutat impulsat per l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), dissenyat i gestionat en col·laboració amb Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), Empreses d'Inserció de Catalunya (FEICAT) i Creu Roja, amb la col·laboració i suport del teixit empresarial.

El Làbora treballa pel foment de l'ocupació i apropa a les persones en situació de vulnerabilitat al mercat laboral. El programa capacita per competències als i les participants provinents dels Centres de Serveis Socials de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona, afavorint la igualtat d'oportunitats entre la ciutadania.

L'any 2016, l'aportació de l'Ajuntament pel Làbora (que suposa un 90% del pressupost del programa) va ser de 2.880.000€. L'any 2016 el programa va rebre, derivades de Serveis Socials, més dones que homes (un 56% de dones front al 44% d'homes), i les dones van ser majoria tant en la fase d'acollida (55%) com en les insercions (54,5% de dones vers 45,5% d'homes).

Per tal d'incorporar la perspectiva de gènere, es treballarà per obtenir més dades segregades per sexe, aprofitant que s'està treballant amb un nou aplicatiu. Algunes de les dades que es vol segregar per sexe són les següents: contractes per sectors i perfils professionals, tipus de contracte, durada del contracte i jornada. Amb aquestes dades es podrà fer una diagnosi de l'ocupació de les dones del programa Làbora i plantejar propostes de canvi.

Actuació 7. Creació d'ocupació protegida per a dones amb dificultats d'accés i manteniment al mercat laboral: majors de 45 anys, en situació de violència masclista, amb diversitat funcional, amb malalties cròniques, transsexuals, immigrades, dones en situació d'atur de llarga durada, entre d'altres situacions no contemplades.

En el marc de les ofertes de Clàusules Socials de Contractació Responsable de l'Ajuntament de Barcelona s'han contractat 9 dones que suposen un 12% del total. Fins el 2016 la majoria de peticions de personal canalitzades a través de Barcelona Activa per complir amb les clàusules socials per part de les empreses es van centrar majoritàriament en el sector de la construcció. Els canvis introduïts en el nou Decret aprovat el 24 d'abril del 2017 permetrà ampliar l'abast dels contractes i l'objectiu d'una major participació de dones.

Actuació 8. Disseny de plans d'ocupació i contractes bonificats pels col·lectius abans esmentats.

Durant el 2016 s'han dut a terme a través de Barcelona Activa els següents programes en aquest àmbit:

- Programes de formació i treball: contractació directa de persones en atur amb més dificultats per trobar feina amb l'objectiu de facilitar la seva reactivació i reciclatge professional, recuperant la seva autoestima i disposant d'una experiència de valor de cara a la seva posterior recerca de feina, adquirint competències laborals mentre duen a terme projectes d'interès col·lectiu. El 2016 van ser contractades 877 dones, que van suposar un 48% de la totalitat de persones participants. El pressupost corresponent a la contractació de dones va ser de 9.247.566,24 €.
- Programa Barcelona es Compromet: programa d'ajuts adreçat a les PIMES per fomentar la contractació de persones en situació d'atur amb especials dificultats d'accés a l'ocupació com les persones majors de 40 anys en situació d'atur de llarga durada, persones joves participants en programes de Garantia Juvenil i persones incloses en algun dels col·lectius vulnerables (amb diversitat funcional, perceptors/es de Renda Mínima d'Inserció, víctimes de maltractament, joves en tutela de centres de menors, etc.). Durant el 2016 s'han aprovat 213 ajuts per la contractació de dones, un 64% del total.

Actuació 9. Establiment d'un conveni amb l'Institut Català de les Qualificacions Professionals per tal de crear canals que facilitin l'acreditació d'oficis i de competències (capacitats) de les dones en situació de vulnerabilitat.

Durant el 2016 des de Barcelona Activa s'ha contactat amb el Consorci de Formació Continua per tal d'establir i concretar canals per l'acreditació de competències professionals i desplegar una prova pilot el 2017 en l'àmbit de les cures (atenció domiciliària) en coordinació amb el SAD (Servei Atenció Domiciliària) depenent del IMSS.

Actuació 10. Creació d'un servei d'acompanyament a l'acreditació professional i a l'homologació de títols.

El 2016 aquesta actuació no s'ha iniciat, però durant el 2017 es preveu desplegar des de Barcelona Activa en col·laboració amb altres agents algunes accions pilot a nivell d'acreditacions. Pel que fa a l'homologació de títols, caldrà articular l'actuació a través del servei d'assessorament que s'ofereix des del SAIER.

Objectiu 2. Combatre les desigualtats de gènere en el mercat formal que determinen la vulnerabilitat de les dones davant la pobresa.

Actuació 11. Disseny i impuls d'un Segell de Qualitat, amb perspectiva de gènere, per al reconeixement d'empreses que ofereixen ocupacions dignes, igualitàries i amb veritables mesures de coresponsabilitat.

Iniciat en una primera fase un estudi de viabilitat 2016-2017 i prospecció internacional d'experiències i criteris coordinat a través de la Direcció d'Innovació Socioeconòmica de Barcelona Activa i a nivell de l'Ajuntament.

Actuació 12. Establiment de clàusules d'equitat de gènere en tota la contractació pública de l'Ajuntament.

El passat mes d'octubre es va presentar la Guia de Contractació Pública Social, que incorpora com a condicions d'execució contractual la inclusió d'una bateria de clàusules d'equitat de gènere i que, en alguns casos, preveu sancions econòmiques en cas d'incompliment. A l'abril de 2017 s'ha aprovat el Decret d'Alcaldia S1/D/2017-1271 de 24 d'abril, de contractació pública sostenible de l'Ajuntament de Barcelona. Aquestes clàusules inclouen aspectes com la necessitat de comptar amb un Pla d'Igualtat o de mesures d'Igualtat a l'empresa, la paritat de gènere als perfils i categories professionals del servei, l'ús de la comunicació inclusiva i mesures contra l'assetjament sexual i per raó de sexe. La publicació de la guia i el Decret és el primer pas per a donar compliment a l'actuació. En els propers mesos caldrà treballar per a fer el seguiment del compliment i aplicació de les clàusules i el seu impacte en la pobresa i la precarietat de les dones de la ciutat.

Actuació 13. Impuls al salari mínim de ciutat.

S'hi ha començat a treballar a partir de la realització de diversos estudis:

- Informe "Càlcul del salari de referència de l'Àrea Metropolitana de Barcelona", de D'Aleph.
- Dictamen "La viabilitat jurídica de l'establiment d'un salari mínim de ciutat", d'Eduardo Rojo.
- "Estudi sobre l'impacte de l'adopció d'un salari mínim a nivell local", de Jordi Suriñach.

Així mateix, el 2016 també es va aprovar la creació d'un Grup de Treball en el marc de l'Estratègia Ocupació de Barcelona, coordinat des del CESB i amb la participació dels agents econòmics i socials, Barcelona Activa i l'AMB, entre d'altres.

Per últim, el passat 24 de març el CESB va organitzar una jornada al Col·legi d'Economistes per tal de presentar aquests estudis i seguir discutint la viabilitat de la mesura.

Objectiu 3. Fomentar la dignificació dels sectors més feminitzats i, a la vegada, combatre la segregació ocupacional.

Actuació 14. Creació d'un programa d'emprenedoria social i solidària per a dones que treballen en els sectors més feminitzats i precaris (neteja, comerç i atenció a persones), o bé es troben en situació d'atur. Aquest servei ha d'oferir assessorament, formació, accés al crèdit i acompanyament per a la creació de cooperatives o associacions (de cura o d'altres finalitats) que permetin a les dones accedir a un treball digne, estable i regulat.

Durant el 2016, des de Barcelona Activa s'han impulsat els següents programes:

- Programa Construïm en femení: impuls i promoció de projectes d'emprenedoria cooperativa, social i solidària liderats per dones, per fer front a la vulnerabilitat de les dones en clau professional i laboral i que volen impulsar empreses que tenen com a objectiu principal aconseguir una incidència social que resolgui necessitats de la població. En total hi han participat 30 dones amb 15 projectes.
- Programa Camí de Solidesa: programa de formació i acompanyament per organitzacions d'economia cooperativa, social i solidària gestionades per dones. Es tracta d'enfortir aquestes iniciatives, tot facilitant estratègies, processos i eines específiques que els hi permetin consolidar el seu projecte en bones condicions tècniques i econòmiques. Durant l'any 2016 hi han participat 51 dones, amb 32 projectes.

D'altra banda, des del Departament de Programes de Temps i Economia de les Cures, junt amb Altres Economies de Barcelona Activa i el Departament de Feminismes i LGTBI s'ha encarregat l'estudi "Anàlisi jurídic i accions comunitàries. Economia de les cures a les llars a la ciutat i al territori de Poble Sec" (a càrrec d'Ana Muñoz i Guardeso, Anna Fernández Montes i Mireia Utzet Sadurní), que està en fase de tancament.

Actuació 15. Per tal de combatre la irregularitat laboral i la precarietat en l'àmbit de les cures, facilitar la creació de cooperatives de cura a la ciutat, la mediació entre persones usuàries d'aquests serveis i les cooperatives per fomentar aquesta demanda en lloc de recórrer a l'economia submergida, i la contractació de les cooperatives mitjançant xecs serveis.

Com a primer pas, igual que en l'actuació número 14, des del Departament de Programes de Temps i Economia de les Cures, junt amb Altres Economies de Barcelona Activa i el Departament de Feminismes i LGTBI s'ha encarregat l'estudi "Anàlisi jurídic i accions comunitàries. Economia de les cures a les llars a la ciutat i al territori de Poble Sec" (a càrrec d'Ana Muñoz i Guardeso, Anna Fernández Montes i Mireia Utzet Sadurní), que està en fase de tancament. El pressupost d'aquest estudi ha estat de 17.535,65€.

Aquesta actuació es continuarà treballant en el marc de la Mesura de Govern de Democratització de la cura.

Actuació 16. Assessorament tècnic a les empreses dels sectors del comerç, la neteja i l'atenció de persones perquè elaborin mesures d'igualtat destinades a combatre la segregació ocupacional.

Des del Departament de Transversalitat de Gènere durant el 2016 s'han dut a terme les tasques de preparació del servei i concreció de l'activitat per a poder prestar l'assessorament tècnic a les empreses dels sectors del comerç, la neteja i l'atenció de persones perquè elaborin mesures d'igualtat destinades a combatre la segregació ocupacional.

Així, s'ha revisat el recurs online per a l'autodiagnosi de les empreses que el CIRDA havia desenvolupat a principis de 2015 per a adaptar-lo a les noves prioritats. Es calcula que aquest recurs estarà disponible a finals del primer semestre de 2017. A més, en col·laboració amb l'Oficina d'Atenció a les Empreses de Barcelona Activa s'ha concretat el procés pel qual les empreses podran gaudir de l'assessorament, delimitant-ne els continguts i la durada, així com les formes de prestació; i s'han fixat els mecanismes a través dels quals arribar a les empreses. Es preveu començar a prestar l'assessorament durant el 2017.

Actuació 17. En el marc del Pla estratègic de turisme de Barcelona, establiment d'un acord entre sindicats i empreses per garantir un compromís de millora de les condicions laborals en el sector.

El document "Compromís en reconeixement del turisme" establia "vetllar per la protecció i millora de la qualitat i sostenibilitat dels llocs de treball directes i indirectes que el turisme genera". Durant el 2016 no s'ha realitzat cap reunió de seguiment. A 2017 sí que s'ha realitzat una reunió de seguiment per tal de treballar per estendre les bones pràctiques de les empreses d'activitat turística i eradicar les irregularitats.

Treball domèstic, de les cures i afectes

Objectiu 4. Impulsar la coresponsabilitat en el treball domèstic i de les cures per part del conjunt d'actors implicats: les llars, la comunitat, el sector privat i l'administració pública.

Actuació 18. Ampliació del projecte Canviem-ho per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de la coresponsabilitat entre els homes.

La previsió és ampliar el projecte Canviem-ho a partir de l'elaboració del nou plec de condicions que es farà el 2017.

Actuació 19. Creació d'una plataforma d'identificació i de difusió d'iniciatives de cura comunitàries i d'experiències de coeducació. Tindrà un suport virtual, però es desenvoluparà territorialment: districtes, escoles i AMPA.

S'ha impulsat un procés per conèixer i impulsar iniciatives comunitàries que fan projectes de criança. Hi ha una línia de subvencions dintre de la convocatòria general. També hi ha l'espai participat d'economies comunitàries. Així mateix, el Departament de Programes de Temps i Economia de les Cures ha encarregat un estudi jurídic sobre grups de criança compartida i mares i pares de dia, de base associativa.

Aquesta línia de treball se seguirà impulsant en el marc de la nova Mesura de Govern per una democratització de la cura.

El pressupost destinat a aquestes actuacions ha estat de 20.521,6€.

Actuació 20. Desenvolupament d'una campanya de sensibilització per dignificar i reconèixer el valor del treball de cura no remunerat i la divisió sexual del treball. Aquesta campanya posarà un èmfasi especial en la necessitat d'implicar tota la comunitat en la coresponsabilitat i farà difusió de la plataforma d'iniciatives de cura comunitàries.

Aquesta actuació que es desenvoluparà en el marc del desplegament de la nova Mesura de Govern per una democratització de la cura, en el període 2017-18.

Actuació 21. Realització d'un estudi per avaluar la possibilitat de bonificar a les empreses feminitzades que realitzin veritables mesures de coresponsabilitat. I, posteriorment, la realització d'una prova pilot amb un nombre reduït d'empreses.

Aquesta actuació com a tal no s'ha realitzat i s'està plantejant la seva reformulació. Concretament, s'està valorant la possibilitat d'ampliar el ventall de tipus d'empreses i concretar els objectius que es plantegen amb l'actuació.

Actuació 22. Ampliació dels serveis del SAD, teleassistència, escoles bressol, i àpats socials amb una prioritització per barris.

Durant el 2016 es van ampliar serveis claus de l'Àrea de Drets Socials com el SAD, a partir de la millora de les condicions laborals de les treballadores familiars, l'augment del pressupost (en 5.810.094,11€) i de les hores d'atenció. Els Àpats a domicili i els Àpats en companyia també van créixer en volum de places ofertes (ampliació de pressupost en 451.000 €).

L'any 2016 el servei de teleassistència ha continuat creixent, atenent totes les sol·licituds que complien els criteris del servei. S'ha arribat a atendre durant l'any a 90.997 persones, el 72% de les quals han estat dones. La teleassistència segueix sent un servei de la cartera de serveis socials molt ben valorat, sent puntuat per la ciutadania amb un 9,6. L'any passat hi va haver una ampliació automàtica del servei, que va suposar un pressupost de 585.059,92 €.

Per últim, pel què fa a les escoles bressol, durant el 2016 es va realitzar la internalització de tres escoles bressol municipals, que suposa la gestió directa d'un servei amb gestió indirecta però no una ampliació pressupostària en si mateixa.

Actuació 23. Ampliació del programa RESPIR plus per tal d'oferir més places i estades més llargues i impuls als programes de Respir d'entitats del tercer sector per part de l'IMPD.

El programa RESPIR té com a finalitat millorar la qualitat de vida de les persones cuidadores de persones grans, proporcionant-los un temps de descans i donant resposta a determinades situacions familiars imprevistes. Des de l'any 2013, l'Ajuntament reforça el programa RESPIR durant el període estival a través del programa RESPIR PLUS, subvencionant a les famílies una part d'una estada en un centre residencial privat de la ciutat de Barcelona o rodalies.

Entre les persones beneficiàries del RESPIR PLUS l'any 2016 hi va haver un 81% de dones front el 19% d'homes, i pel que fa al sexe de les persones cuidadores, el 74% eren dones i el 26% d'homes.

Durant el 2016 hi va haver un augment de l'oferta en període estival de 23 places, respecte el 2015, que va suposar un pressupost de 193.525,8€.

Des de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) s'han ampliat les subvencions de la línia de cofinançament mitjançant subvencions a les entitats per a programes Respir. Durant el 2016 es van subvencionar 32 projectes Respir de 26 entitats, amb un import total subvencionat de 324.057,00 €.

Actuació 23b. Creació d'un Banc solidari d'ajudes tècniques per persones en discapacitat o pèrdua d'autonomia.

Es tracta d'una actuació nova.

Fa dos anys es va iniciar la creació d'un Banc solidari d'ajudes tècniques per persones en discapacitat o pèrdua d'autonomia, que ofereix préstec i donacions de material de productes de suport de segona mà (llits articulats, caminadors, bastons, etc.) a famílies que tenen dificultats econòmiques. Ara el Banc ja funciona i s'està a punt de fer un treball en xarxa per tota la ciutat.

Actuació 24. Increment de l'oferta, de la quantia i de la cobertura de beques de menjador.

Als Centres de Serveis Socials (CSS), les beques menjador, atorgades pel Consorci d'Educació, es complementen amb ajuts que permeten cobrir la totalitat del cost del menjador escolar. Aquests ajuts es destinen a aquelles famílies a qui no se'ls ha concedit l'ajut del Consorci d'Educació o bé per qui l'ajut percebut no és suficient. Des dels CSS se'n valora la necessitat en el marc del pla de treball establert amb la família. L'any 2016 s'han atorgat 1.292 ajuts econòmics d'inclusió per menjador escolar, que suposen un import de 260.943€.

L'increment pressupostari de les beques menjador al 2016 ha estat de 1.108.845€.

Objectiu 5. Reordenació dels temps en l'àmbit municipal per situar al centre tant el temps laboral com el de cura, social i personal.

Actuació 25. Impuls d'un debat social sobre els usos dels temps a través dels mitjans de comunicació i també des de les escoles.

No treballada fins al moment. En el període 2017-2018 es durà a terme en el marc del desplegament de la nova Mesura de Govern per una democratització de la cura, que preveu l'impuls d'un debat social a la ciutat de Barcelona sobre els usos del temps des d'una perspectiva feminista i d'Economia de les cures iniciant-lo amb una prova pilot a dos barris de la ciutat.

Actuació 26. Implantació i sincronització d'horaris amplis dels serveis públics i oferiment de mecanismes telemàtics per a la gestió de tràmits municipals.

Pel que fa a la gestió telemàtica, les OAC faciliten, de forma complementària a la cita prèvia presencial, la via telemàtica per a realitzar alguns tràmits amb l'objectiu de facilitar l'organització del temps de les persones.

En relació a la implantació i sincronització d'horaris dels serveis públics, en el marc de la prova pilot que es realitzarà a dos barris de la ciutat, en el marc de la Mesura de Govern per una democratització de les cures, es treballarà la sincronització dels horaris.

Actuació 27. Valoració conjunta amb la Generalitat d'una ampliació de la mostra de l'enquesta d'usos dels temps per a Barcelona.

Aquesta actuació com a tal no s'ha dut a terme i es planteja reformular-la. Arrel de l'estudi encarregat a la UB l'any 2016 (Estudi sobre els temps: els sistemes de recollida de dades, noves propostes i orientació de polítiques, de Cristina Carrasco i Andrés Coco), i en el marc del desplegament de la nova Mesura de Govern per una democratització de la cura, durant el 2017 es treballarà amb el Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament, per tal d'estudiar la possibilitat d'incloure en enquestes municipals nous indicadors d'usos dels temps i de provisió de cures de les persones.

Eix 3. Ciutat de drets

Habitatge

Objectiu 1. Incrementar l'oferta d'habitatge, tant públic com privat, especialment adreçat a dones en situació de vulnerabilitat.

Actuació 28. Increment del percentatge d'adjudicació d'Habitatge de Protecció Oficial per a situacions d'emergència social per dones

El Nou Pla pel Dret a l'Habitatge preveu destinar durant el primer quinquenni (2016-2020) un 50% dels habitatges de promoció pública realitzats al contingent especial (població econòmicament vulnerable, dones en situació de violència, persones amb discapacitat i gent gran). La construcció d'habitatge, però, és un procés molt lent, és per això que durant el 2016, no es va acabar cap obra i que no s'ha adjudicat cap promoció d'habitatge nou a cap contingent.

Tot i així, degut a la compra d'habitatges a entitats financeres o bé als pisos recuperats fruit de la rotació del propi parc, el 2016 hi ha hagut un increment d'habitatges adjudicats del 14% respecte de 2015 (363 pisos). El gruix d'aquests habitatges han estat destinats a persones desnonades. Actualment, s'està a l'espera de les dades desglossades de les dones i llars monomarentals que han estat adjudicatàries d'aquests 363 pisos d'emergència.

Actuació 29. Increment del nombre de pisos destinats a dones en situació de violència masclista o famílies monomarentals

La ciutat compta amb una xarxa d'habitatges destinats a l'acollida i acompanyament de dones víctimes de violència masclista. S'ha acordat facilitar 11 habitatges al Consorci de Serveis Socials durant el 2017 per dones en situació de violència masclista. De moment ja se n'han transferit 3.

D'altra banda, l'adjudicació d'habitatges a dones en situació de violència masclista, que són un contingent especial, es fa a través del Registre de sol·licitants d'habitatge amb protecció oficial. Com s'ha dit, però, durant el 2016 no hi ha hagut cap adjudicació per a contingents especials, ja que tots els habitatges comprats a entitats financeres o recuperats fruit de la rotació del propi parc han estat destinats a persones desnonades. Per últim, durant el 2017, el Nou Pla pel Dret a l'Habitatge preveu que almenys un 10% de les adjudicacions d'habitatges de lloguer assequible i en dret de superfície es destinin a dones i famílies monomarentals.

Objectiu 2. Garantir l'accés prioritari a l'habitatge de dones en situació de vulnerabilitat.

Actuació 30. Promoció i millora de la coordinació entre els serveis de proximitat i de detecció de situacions de vulnerabilitat que intervenen en els processos d'accés a l'habitatge: Serveis Socials, etc.

Les actuacions adreçades a la ciutadania en matèria d'habitatge moltes vegades precisen una intervenció coordinada entre els diferents agents, com les Oficines d'Habitatge, els Serveis Socials territorials, l'Institut Municipal de Serveis Socials i el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB), entre d'altres. En aquest sentit, es disposa de criteris per a fer possible aquesta coordinació. Són els següents:

- El seguiment i mediació en casos de dificultat de pagament. Per fer-ho possible es posen en marxa els diferents programes d'ajuts al pagament del lloguer, la mediació amb les persones propietàries, la mediació a través d'Ofideute, etc.
- El coneixement dels casos de desnonament que es produeixen a la ciutat. Cal que els diferents operadors jurídics posin en coneixement de l'Ajuntament l'inici d'actuacions que poden tenir com a resultat el desnonament de persones en situació de vulnerabilitat. La recepció de la informació es centralitza i difon setmanalment a tots els agents implicats. En els districtes més afectats per aquesta problemàtica existeixen Taules de coordinació, en les que els diferents agents es reuneixen ja sigui de forma presencial o telemàticament per consensuar quina es la millor actuació davant el desnonament.
- El seguiment i la mediació en casos de desnonament. Per fer-ho possible funciona la Unitat Contra l'Exclusió Residencial (UCER) que complementa a les Oficines de l'habitatge en el procés de seguiment i acompanyament a les persones afectades.

El real·lotjament digne, ja sigui a través de la Mesa d'emergències, en els casos inclosos en el reglament de la pròpia taula (que a partir de la seva modificació inclou a les persones sense ingressos i en situacions d'ocupacions precàries), o a través del mercat privat mitjançant ajuts al pagament del lloguer, de pensions, o d'altres recursos a disposició de l'administració.

Actuació 31. Disseny de programes de seguiment individualitzat dels casos de desnonament que permetin identificar i atendre els factors que han portat a la pèrdua de l'habitatge. Reforç de l'assessorament i acompanyament d'aquests casos.

Fa mesos es va posar en marxa el "Servei d'intervenció i prevenció de la pèrdua d'habitatge i ocupació" en el marc de la Unitat Contra l'Exclusió Residencial (UCER). S'han muntat Taules de desnonament, formades per serveis socials, persones del territori i habitatge, a 4 districtes i la intenció és organitzar-ne a tota la ciutat. En aquestes Taules és on es decideix quin és el tipus d'actuació o seguiment que cal posar en marxa en cada un dels moments de pèrdua d'habitatge de les famílies.

En paral·lel, des dels CSS es fa un seguiment ad hoc i personalitzat de totes les persones o famílies desnonades, reforçant l'atenció i l'acompanyament social sempre que s'escaigui i de manera adaptada a les característiques de cada situació.

El pressupost executat per aquesta actuació ha estat de 200.000€.

Objectiu 3. Combatre la pobresa energètica i millorar l'habitabilitat i les condicions dels habitatges de dones en situació de pobresa o vulnerabilitat.

Actuació 32. Inclusió de la perspectiva de gènere en les convocatòries d'ajuts per a la rehabilitació d'habitatges i edificis.

Els programes destinats a l'ajut a la rehabilitació d'edificis i habitatges són gestionats i finançats pel Consorci de l'Habitatge de Barcelona.

Els ajuts a les obres de rehabilitació d'interior d'habitatge i el programa de cohesió social (destinats als veïns d'una comunitat que no poden assumir la seva quota de participació en la despesa per realitzar les obres) estableixen criteris que estan relacionats amb els ingressos econòmics de la unitat familiar de la persona sol·licitant, sense establir cap criteri de gènere.

Atès que els estudis mostren que la pobresa té una incidència més gran en dones, és d'esperar que les persones destinatàries d'aquests programes siguin majoritàriament dones soles o famílies monomarentals.

De totes maneres, i per tal de poder conèixer millor els resultats de les polítiques d'ajuda a la rehabilitació des d'una perspectiva de gènere, des del Departament de Transversalitat de Gènere - CIRD s'ha fet una proposta per tal de recollir més dades relacionades amb les ajudes de rehabilitació d'interiors, que tenen titularitat individual.

Actuació 33. Increment dels ajuts a la rehabilitació assumint el 100% i revisió del criteri d'accés per nivell de renda, establint una renda superior en cas de llars monomarentals.

El programa d'ajuts a les obres generals en interiors d'habitatges està destinat a assolir l'habitabilitat, millorar l'accessibilitat, actuacions d'estalvi energètic o actuacions d'aïllament acústic sense perjudicar el confort i qualitat de l'aire interior o eliminació de materials nocius per a la salut de les persones. Les subvencions es concediran a les persones sol·licitants usuàries dels habitatges en el moment de formular la sol·licitud en funció dels seus ingressos familiars. En funció d'aquests ingressos, l'Ajuntament subvenciona el 25%, el 85% o el 100% del pressupost protegible. La subvenció del 100% del pressupost protegible es concedirà a aquells ingressos familiars més baixos (inferiors a 1,5 vegades l'IRSC -indicador de renda de suficiència de Catalunya-, i amb un topall de 15.000€).

Pel que fa al programa de cohesió social, per a tots els programes d'actuació en edificis les persones propietàries podran sol·licitar un ajut complementari de fins al 100% de l'aportació individual que els correspongui fer per l'actuació corresponent, sempre que compleixin els següents requisits:

- Ser propietari o propietària de l'habitatge afectat i que aquest constitueixi la seva residència habitual i permanent.
- La unitat familiar haurà d'acreditar tenir ingressos inferiors a 2,50 vegades l'IRSC.
- No disposar de cap altre habitatge a la ciutat.

En qualsevol cas, les convocatòries no contempen nivells de renda diferenciada segons sexe de la persona sol·licitant.

La convocatòria general d'ajuts per a la rehabilitació d'edificis d'ús residencial i d'habitatges a la ciutat de Barcelona per a l'any 2017 té una dotació pressupostària total de 12.000.000€; una xifra bastant superior a la de l'any 2016, que era de 6.755.014€. Així, l'increment ha estat de 5.244.986€.

Actuació 34. Reforç dels programes de rehabilitació d'edificis afectats per patologies, com ara l'aïllament tèrmic insuficient.

Les convocatòries d'ajuts a la rehabilitació ja contempnen l'estalvi energètic i la sostenibilitat, tant a les subvencions per actuacions passives (millora del comportament energètic de la pell de l'edifici i/o la millora acústica) com actives (actuacions que impliquin un estalvi energètic en les instal·lacions energètiques dels edificis, així com la implementació d'element generadors d'energia que aprofitin energies renovables).

La convocatòria general d'ajuts per a la rehabilitació d'edificis d'ús residencial i d'habitatges a la ciutat de Barcelona per a l'any 2017 especifica que 500.000€ es dedicaran prioritàriament a ajuts a la rehabilitació amb mesures energètiques actives. Així doncs, hi ha un reforç dels programes de rehabilitació.

Salut

Objectiu 1. Lluitar contra la malnutrició i la mala alimentació derivada de les situacions de pobresa, tant de les dones com de les seves famílies.

Actuació 35. Garantia d'accés universal a una dieta equilibrada mitjançant mesures com la Targeta Barcelona Solidària.

La Targeta Barcelona Solidària és una targeta moneder creada per l'Ajuntament de Barcelona per fer més àgil el pagament dels ajuts d'alimentació que es donen des dels Centres de Serveis Socials a persones sense recursos.

La targeta es pot utilitzar a qualsevol establiment d'alimentació, grans superfícies i mercats municipals.

El 2016 el pressupost de la Targeta Barcelona Solidària va ser de 805.133,68€

Actuació 36. Garantia de la disponibilitat energètica i de l'accés a les instal·lacions adequades per cuinar en condicions de salubritat i seguretat.

Aquesta actuació es du a terme a través del projecte de pobresa energètica, que es va iniciar de forma pilot l'any 2015 a 4 districtes de la ciutat. Es van obrir 4 Punts d'Atenció a la Pobresa Energètica (PAPE), amb la intervenció a 3.100 llars, de les quals el 60% patia pobresa energètica moderada o severa, és a dir, no podien mantenir una temperatura adequada a l'interior; tenien goteres o humitats, o tenien endarreriments en el pagament de factures. A més, el 13% d'aquestes llars havien patit el tall d'algun subministrament bàsic i arrossegaven una mitjana de 348€ de deutes.

Els PAPE s'estendran a tota la ciutat i informaran les famílies amb dificultats per a fer front a la despesa energètica de casa seva sobre com minimitzar-ne el consum, com gestionar els ajuts als que tenen dret i sobre com poden obtenir subvencions per a millorar l'eficiència energètica amb l'aïllament de la llar.

El pla, amb un pressupost de 4,5 milions d'euros, es desenvoluparà els propers dos anys a través d'entitats del tercer sector, i es contractarà 100 persones formades per a ser "assessors i assessores energètiques" a través del programa Làbora.

D'altra banda, també existeixen ajuts econòmics d'arranjament de la llar, que inclouen l'arranjament de cuines.

El pressupost destinat a aquesta actuació l'any 2016 ha estat el següent: 72.000€ pels PAPEs, 2.000.000€ per Plans d'Ocupació d'assessors/es energètics/ques i 671.278,17 pels ajuts pels subministraments.

Actuació 37. Realització d'activitats formatives i de sensibilització sobre alimentació saludable tenint en compte les perspectives interseccional i de gènere.

Aquesta actuació s'ha dut a terme a través de les accions següents:

- El programa "Consells per ser una família saludable", a través del qual es duen a terme tallers on es dona informació i orientacions per ser una família saludable. Es prioritzen territoris amb situació desfavorida i famílies migrades amb dificultats de comprensió del llenguatge, amb una adaptació de la metodologia a les seves característiques (dibuixos, role playing, etc.).
- El programa "Cuinar més amb menys", implementat al barri de Roquetes i en el que col·labora l'Agència de Salut Pública de Barcelona, que pretén facilitar l'accés a l'alimentació saludable a persones que han d'anar al banc d'aliments. Es vol replicar a altres barris.
- A Bon Pastor i Baró de Viver, des del projecte Salut als barris, s'han detectat situacions de sobrepès degut a una alimentació inadequada i a la manca d'activitat física que es volen abordar. Així, s'ha fet un grup de treball i un projecte per intervenir en aquest àmbit. Es vol actuar a diferents nivells, des de les recomanacions individuals fetes des de l'atenció primària fins a actuacions a restaurants i comerços.

El pressupost executat durant 2016 ha estat de 3.400,02€.

Objectiu 2. Assegurar l'accés universal a la salut de les dones

Actuació 38. Implementació d'accions positives que garanteixin l'accés prioritari a l'atenció sanitària dels col·lectius de dones especialment vulnerables.

S'ha treballat per millorar els criteris d'accés a la Targeta sanitària, que des del novembre passat és d'accés universal.

D'altra banda, s'han realitzat convenis amb Creu Roja i el Banc Farmacèutic (per un valor de 40.000€ i 60.000€ respectivament) per cobrir el copagament de la medicació a persones que econòmicament no estan en condicions de poder pagar-la.

Actuació 39. Reforç de la cobertura dels programes i serveis de tipus preventiu (cribratge de càncer de mama, protocols de detecció precoç del càncer de coll d'úter...) per a que arribin a totes les dones.

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) és responsable de la coordinació del cribratge de càncer de mama de la ciutat, que presenta molt bons nivells de cobertura. L'any passat es va començar a treballar l'avaluació de la cobertura del programa, posant èmfasi en la identificació de les desigualtats territorials. Es tracta d'un programa universal, gratuït i que funciona a partir de recordatoris.

En relació al càncer de coll d'úter, el seu cribratge està garantit a través de les visites als ASSIRs (Unitats d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva). De tota manera aquesta és una qüestió que està en procés de programació i que podria ser abordada en el marc de la co-governança de l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci Sanitari.

El pressupost executat en aquesta actuació ha estat de 26,667,4€.

Actuació 40. Exploració i implementació de mesures per garantir l'accés a complements i prestacions bàsiques (ulleres, audiòfons, tractaments buco-dentals, compreses, bolquers, etc.) per als col·lectius més vulnerables. Tenir presents especialment els tractaments crònics farmacològics com a mesura estructural d'empobriment.

En el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, s'ha impulsat una base de dades gestionada des de les entitats (per exemple, odontòlegs). Aquesta cartera de recursos s'ha donat a conèixer als serveis sanitaris perquè sàpiguen quines entitats existents ofereixen aquests serveis.

Actuació 41. Formació en perspectiva de gènere al personal sanitari per tal d'evitar la medicalització de malestars associats al rol de gènere tradicional, de saber detectar i atendre adequadament possibles situacions de violència masclista a través dels serveis de salut, i per a desestigmatitzar i evitar prejudicis de gènere.

Aquesta actuació es realitzarà durant el 2017.

Actuació 42. Reforç de l'atenció psicològica amb perspectiva de gènere i per a les dones cuidadores principals.

Des de l'Estratègia de ciutat per persones que cuiden persones malaltes, que s'ha començat a treballar i que estarà acabada a l'estiu de 2017, inclourà línies de suport a dones cuidadores.

Al 2016, a les subvencions de salut es va incorporar una línia que inclou suport a persones cuidadores, i que es manté al 2017. El pressupost executat a nivell de subvencions és de 44.200€.

D'altra banda, s'estan realitzant grups de suport a cuidadores, tant a Serveis Socials com a les Àrees Bàsiques de Salut.

Durant l'any 2017 es realitzarà l'ampliació dels PIADs i SARA, mitjançant la qual s'incrementarà el servei d'atenció psicològica amb perspectiva de gènere.

Actuació 43. En matèria d'atenció psicològica, reforç de la coordinació amb els serveis socials, de salut i de mediació socio-cultural de cara a integrar l'acompanyament i elaborar un diagnòstic. Centrar-se en els barris o districtes amb renda més baixa.

Des del projecte de Salut als barris, en tots els barris amb situació desfavorida s'han detectat problemes de salut mental, que molts cops està associada a la manca de feina o a la feina precària. Així doncs, s'ha decidit millorar la coordinació i s'ha creat un grup de treball integrat per l'Agència de Salut Pública, l'IMSS i Barcelona Activa que farà una proposta per desenvolupar una actuació integrada sobre problemes de salut mental lligats a la situació de crisi, que seran intervencions a nivell comunitari, familiar, laboral, etc.

Actuació 44. Garantia d'accés lliure i gratuït als mètodes anticonceptius, tant farmacològics com no farmacològics, a dones en situació de pobresa o vulnerabilitat, i sobretot a dones en situació de violència i dones amb la menopausa. Potenciació dels mètodes de barrera, per l'efecte de doble prevenció que comporten.

En el marc del treball de l'Estratègia de ciutat de Salut Sexual i Reproductiva, al 2016 es va iniciar el Projecte Tria, un estudi-acció finançat per l'Ajuntament de Barcelona i desenvolupat per l'Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears, la Fundació Gol i Gorina, i la col·laboració de l'ASPB i altres organitzacions. El projecte va destinat a joves i analitza l'accessibilitat i la satisfacció amb els mètodes anticonceptius quan s'eliminen les barreres del preu i el biaix professional. És a dir, des del projecte s'ofereix tot el ventall d'anticoncepció de forma gratuïta a noies en situació de vulnerabilitat i s'estudia quin mètode escullen i la satisfacció amb el mateix.

Actuació 45. Reforç de les actuacions de formació i sensibilització per a la prevenció d'embarassos no desitjats, amb especial èmfasi entre adolescents (programa SIRIAN)

En el context del programa de Salut als barris, s'han augmentat els recursos del programa SIRIAN en 31.997,5€. Durant el 2017 s'impulsarà especialment en aquells barris amb més vulnerabilitat i pobresa ja que s'ha constatat que el programa incideix efectivament en la disminució del nombre d'embarassos no desitjats. A més, en el marc de l'Estratègia de Salut Sexual i reproductiva s'ha llençat una campanya sobre el dret a l'avortament.

Objectiu 3. Facilitar l'accés a activitats esportives o de promoció de la salut pública a dones en situació de vulnerabilitat.

Actuació 46. Reforç i difusió dels programes de l'IBE orientats a potenciar la pràctica esportiva de les dones (com el de Mares escoles), així com d'aquells que es proposen garantir-hi l'accés universal mitjançant la proximitat i la gratuïtat de les activitats (Activa't als parcs, no només adreçat a gent gran, Caminades Barnatresc, etc.).

El programa Activa't s'implementa a 16 espais de la ciutat; el 2016 es van incrementar 2 espais més, i alguns estan desdoblats. Són activitats per tothom però sobretot hi assisteix gent de mitjana edat i gran. El 90% de les participants són dones. Al 2015 hi van participar 1.304 dones. S'ha previst créixer a altres barris on sigui necessari, de manera que la previsió és l'ampliació.

A les caminades gratuïtes al Barnatresc hi ha participat una majoria de dones, un 60% aproximadament. Al 2016, la participació ha augmentat respecte al 2015, i fins a novembre de 2016 ja hi havien participat 16.800 dones. Es preveu que en anys propers es vagi augmentant encara més la participació de dones.

Pel 2016, tant el pressupost de l'Activa't com de les Caminades Barnatresc han estat de 60.000€.

Condicions socials bàsiques, empoderament i participació social i política

Objectiu 1. Promoure les condicions socials bàsiques, l'empoderament i la participació socio-política de les dones en situació de vulnerabilitat.

Actuació 47. Dotació d'un suport econòmic d'inclusió per a les llars i les persones amb dificultat per cobrir qualsevol necessitat bàsica, tot iniciant aquesta dotació per a les dones grans amb pensions no contributives, pensions per invalidesa i dones monoparentals.

Durant el 2016 es van aprovar i executar els ajuts especials d'emergència social, en forma de targetes: les targetes adreçades a famílies monoparentals, que estan enfocades a cobrir despeses d'alimentació, roba i necessitats bàsiques. Se'n van atorgar 1038, suposant un pressupost de 709.950€ .

I per últim, les targetes per dones que cobren prestacions no contributives, que cobreixen tot tipus de despeses. Aquestes últimes es van atorgar a 100 dones i van suposar un pressupost de 25.800€.

Actuació 48. Ampliació del servei dels PIADS per al desenvolupament d'accions de sensibilització i foment de xarxes des del treball comunitari.

Aquesta actuació es realitzarà el 2017.

Actuació 49. Creació d'un programa d'atenció a dones en situació de sensellarisme, contemplant els recursos existents i els que haurien d'existir a nivell sanitari, assistencial, d'habitatge i inserció, i fer-ho des d'una perspectiva de gènere.

El Departament d'Intervenció Social a l'espai públic participa a la Xarxa de Treball amb persones sense llar, on hi ha un grup que treballa la perspectiva de gènere en aquest àmbit. Per ara, es disposa d'un programa de sensellarisme global en el que, durant el 2016, s'ha realitzat l'avaluació anual habitual, que aquest cop ha estat centrada en les dones sense llar. Una de les conclusions de l'avaluació és que el % de dones en aquesta situació és inferior als homes però que presenten situacions més deteriorades. D'altra banda, el nou equipament municipal de Sants-Montjuic, Cal Muns, que entrarà en servei aquesta primavera, tindrà una ocupació majoritàriament femenina. Cal apuntar que una tendència en els nous equipaments és la de distribuir els espais en ambients més íntims (ocupació d'habitacions per 2 persones màxim) a diferència dels equipaments ja existents.

Actuació 50. Redefinir el model d'atenció de serveis socials per garantir que s'inclogui la perspectiva de gènere i per reduir la percepció d'estigma de les dones que en fan ús.

En el marc del projecte IMPULSEM, un procés de reflexió i acció sobre els Centres de Serveis Socials (CSS) endegat per l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), s'han començat a realitzar accions des de la perspectiva de gènere. Durant el 2016, en el diagnòstic, s'analitzen dades sobre la realitat social de les dones de Barcelona així com les dades internes segregades per sexe disponibles. En el procés participatiu del projecte s'ha intentat garantir que hi hagi una representació majoritàriament femenina (com a principal població atesa als CSS) i que en els debats es tinguin en compte les especificitats en l'atenció a dones. També s'ha treballat perquè en el document "El desenvolupament estratègic dels Centres de Serveis Socials 2016 – 2021" es garanteixi l'abordatge de la perspectiva de gènere, que caldrà que sigui concretada al Pla d'Actuació per als CSS 2017-2019.

02

Pressupost provisional executat

Com s'ha assenyalat a l'inici, la dotació pressupostària inicial de l'EFPP per a l'any 2016 era de 27.928.176,16 € de despesa directa. A banda, hi havia tota una dotació pressupostària dedicada a personal (Capítol I), que no es comptabilitza monetàriament.

Aquesta quantitat era provisional, ja que hi havia una part del pressupost que s'havia d'acabar de determinar posteriorment.

El pressupost provisional executat a 2016 per a dur a terme les actuacions de l'EFPP (excloent Capítol I) ha estat de **28.313.618,09 €²**.

La distribució d'aquest pressupost per eixos és la següent:

EIX	PRESSUPOST EXECUTAT PROVISIONAL
Eix 1: Dades i sistemes d'informació	Capítol I
Eix 2: Economia per la vida i organització dels temps	17.758.205,32 €
Eix 3: Ciutat de drets	10.555.412,77 €
	28.313.618,09€

² Es tracta d'una dada encara provisional, ja que queden pendents de tancar algunes partides pressupostàries i, per tant, el pressupost final executat augmentarà lleugerament.